

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Viite: VN/13922/2021

Asia: Lausuntopyyntö kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaan

LASTEN TERVEYSFOORUMI (LTF) -JÄRJESTÖVERKOSTON LAUSUNTO

LTF haluaa tuoda esille järjestöjen roolin hyödyntämisen tärkeyden osana kansallisen lapsistrategian toimeenpanoa. Järjestöissä on vahvaa asiantuntija- ja kokemustietoa lasten ja nuorten terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvistä asioista. Lisäksi järjestöt ovat tilan ja äänen antajia lapsille ja nuorille. Järjestöillä on tietoa lasten ja nuorten kokemuksista, tarpeista ja mielipiteistä erilaisissa elämäntilanteissa, tätä tietoa ja kanavia voi hyödyntää strategian toimeenpanossa.

LTF kannattaa kaikkia toimeenpanosuunnitelmassa esitettyjä toimenpide-ehdotuksia ja nostaa esiin seuraavia kommentteja toimeenpanosuunnitelman kokonaisuuksiin:

5. Lasten ja perheiden sosiaali- ja terveystalvet

Mitä enemmän nuorella on riskitekijöitä, sitä enemmän hän tarvitsee kasvuaan tukevia suojatekijöitä. Ehkäisevän päihdetyön toimintamenetelmiä tulisi kirjata kuntien hyvinvointikertomuksiin ja -suunnitelmiin ja harrastusmahdollisuuksien saavutettavuus taata kaikille lapsille esim. Suomen mallin toteutumisen kautta. Ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin työtehtävät tulee selkiyttää ja resurssit turvata.

6. Varhaiskasvatus ja koulutus

LTF nostaa esiin toimenpiteitä, joilla parannetaan pitkäaikaissairauksien huomioimista opetusmenetelmissä ja arvioinneissa (esim. liikunta) ja oppilaiden tietoisuutta omista oikeuksista sekä ehkäistään kiusaamista sekä kouluissa että varhaiskasvatuksessa.

9. Lasten vapaa-aika ja harrastukset

Harrastamisen Suomen mallin pilottivaiheen jälkeen on tarkennettava resurssointia ja luotava koulutus sekä ohjeistus uusille ohjaajille, jotta voidaan turvata mallin saavutettavuus alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Yhteistyötä lajiliittojen lisäksi voisi tehdä myös esim. kulttuuriharrastuksia tarjoavien tahojen kanssa.

<http://www.amabilery.fi/>

11. Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoa

LTF tuo esille näkökulman kodin tärkeästä roolista lapsen osallisuuteen tukemisessa jo pienestä pitäen. Tärkeänä nähdään neuvola- ja varhaiskasvatushenkilökunnan rooli välittää vanhemmille tietoa siitä, kuinka vanhemmat voivat tukea lapsen kuulluksi tuleamista ja vahvistaa osallistumista päätöksentekoon kodin arjessa. Pieni lapsi oppii jo kotona, että hänen mielipiteillään on merkitystä ja hänellä saa olla oma tahto.

Lapsen oikeus terveyteen

LTF ehdottaa, että Lapsen oikeus terveyteen tulisi strategiassa omaksi kokonaisuudekseen.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen 24. artikla sisältää lapsen oikeuden elää mahdollisimman terveenä. Lasten ja nuorten ylipainoisuus on lisääntynyt viimeisten vuosikymmenten aikana. 2–16-vuotiaista pojista 27 % ja tytöistä 17 % ovat vähintään ylipainoisia (ISO-BMI \geq 25 kg/m²). ([Tilastoraportti 31/2020, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL](#)) Ylipainoon liittyviä sairauksia ja sydän- ja verisuonitautien riskitekijöitä, kuten kohonneita rasva-arvoja tai verenpainetta, voidaan todeta jo lapsuudessa. Myös hammasterveys on vaarassa.

Lapsen oikeus terveyteen on aikuisen velvollisuus, mikä edellyttää kehittämään elinympäristöä siten, että lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveelliset elintavat ovat mahdollisimman helppoja ja luontevia.

Lapsistrategian toimeenpanossa olisi tärkeä kohdistaa toimia erityisesti heikommassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin terveellisten elintapojen edistämiseksi.

Suomessa on kehitetty paljon hyvää materiaalia terveellisten elintapojen tueksi, esimerkiksi:

- SYDÄNLIITON NEUVOKAS PERHE <https://sydanliitto.fi/neuvokas-perhe>
- TERVEYTTÄ JA ILOA RUOASTA – varhaiskasvatuksen ruokailusuositus https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135907/URN_ISBN_978-952-302-992-7.pdf?sequence=1
- PUHTAAT HAMPAAT - Uusinta tietoa ja opastusta hampaiden hoidosta vauvasta vaariin www.puhtaathampaat.fi
- LASTEN JA NUORTEN LIIKKUMISSUOSITUS <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/lasten-ja-nuorten-liikkumissuositus/>
- LIIKKUVA KOULU <https://www.liikkuvakoulu.fi/>

Lasten terveysfoorumin puolesta

Päivi Christensen, LTF:n puheenjohtaja, koulutuspäällikkö Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Päivi Nykyri, LTF:n sihteeri, erityisasiantuntija SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Lasten terveysfoorumiin kuuluvat järjestöt

1. Aseman Lapset ry
2. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
3. Erilaisten oppijoiden liitto ry
4. Folkhälsans Förbund ry
5. Hengityслиitto
6. Kehitysvammaliitto ry
7. Koulutus Elämään-säätiö
8. Lapsi 2000 ry
9. Music Against Drugs
10. Raittiuden Ystävät ry
11. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
12. Suomen Diabetesliitto ry
13. Suomen Hammaslääkäriliitto ry
14. Suomen Mielenterveysseura ry
15. Suomen Reumaliitto ry
16. Suomen Sydänliitto ry
17. Suomen Vanhempainliitto ry
18. Syöpäjärjestöt
19. Väestöliitto ry
20. THL, neuvoa antavana jäsenenä